

217 § Kruunuvuorenrannan diakoniaprojektin loppuraportti**Päätösehdotus**

Seurakuntaneuvosto päättää hyväksyä Kruunuvuorenrannan diakoniaprojektin loppuraportin liitteen mukaisessa muodossa. Asiaan palataan tammikuun kokouksessa.

Päätös

Päätettiin esityksen mukaisesti.

Selostus

Kruunuvuorenrannan uudelle asuinalueelle Laajasaloon odotetaan vuoden 2030 mennessä noin 13 000 uutta asukasta. Seurakunnan diakoninen Kruunuvuorenranta-projekti käynnistettiin 2017, jotta uudisalueille muuttavien asukkaiden keskuudessa tyypillisten juurettomuuden tunteesta ja yksinäisyyden kokemuksista aiheutuvia sosiaalisten ongelmien syntymistä voitaisiin ehkäistä. Projekti suunniteltiin aluksi kaksivuotiseksi, mutta sille haettiin rahoitusta vielä kolmannellekin vuodelle. Erityisesti haluttiin kehittää ja vahvistaa keikka-apua.

Projektia on sävyttänyt projektityöntekijän vaihtuminen vuosittain. Projektin aloitti vuonna 2017 pastori Minnamari Helaseppä, vuonna 2018 sitä johti tiedottaja Miska-Maria Välimäki ja huhtikuusta 2019 eteenpäin diakoniatyöntekijä Saara Menezes. Projektityöntekijää valittaessa pidettiin tärkeänä, että hän on Roihuvuoren seurakunnan työntekijä. Näin kontaktit yhteistyökumppaneihin ja niin sanottu hiljainen tieto jäävät seurakuntaan, kun projekti päättyy.

Tavoitteet ja yhteistyökumppanit

Tavoitteeksi asetettiin sellaisten seurakuntatyön uusien toimintamallien kehittäminen, joissa ei samassa määrin kuin aikaisemmin nojauduta omien kalliisti ylläpidettävien toimitilojen varaan. Projektin yksi keskeinen tarkoitus oli synnyttää tälle ajalle tyypillisiä vertaisverkostoja, joissa seurakunta on keskeisesti mukana alusta alkaen. Seurakunta halusi olla proaktiivisesti mukana kaikissa alueelle syntyvissä kansalaisverkostoissa.

Verkostoissa toimiminen edellytti henkilökohtaisuutta ja ihmisen kasvoja. Tästä syystä projektityöntekijän rooli näyttäytyi alusta saakka erittäin tärkeänä. Yhteistyössä ovat olleet mukana Itä-Helsingin musiikkiopisto,

K-Supermarket Laajasalo, Laajasalo–Degerö seura, Kruunuvuorenranta ry, Laajasalon kirjasto, Laajasalon palloseura, Lions Club – Helsinki/Revonsalmi, Lions Club – Helsinki/Laajasalo, Mannerheimin lastensuojeluliitto, partiolippukunta Laajasalon Siniset, Nuorten Ympäristötila, Koripalloseura Pantterit, Martat, Rudolfin monipuolinen palvelukeskus, SataTennis, Laajasalon Huvilateatteri, Osuuskunta EhtaRaha, Santahaminan varuskunta ja SPR Laajasalo.

Uusia kruunuvuorenrantalaisia kutsuttiin mukaan yhteisöllisyyden rakentamiseen alueella. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi projektilla on pyritty luomaan yhteyksiä saaren uusien ja vanhojen asukkaiden välille hyödyntämällä ja vahvistamalla jo olemassa olevia verkostoja sekä luomaan tarpeen mukaan uusia. Lisäksi diakoniaprojektin kärkitavoitteena oli elävöittää uusien tulijoiden yhteyksiä seurakuntaan ja vahvistaa seurakunnan jäsenyyttä. Projektia on lähdetty vetämään rohkealla ja kokeilevalla asenteella.

Tervetuliaiskassitempaukset ja kutsubrunssit

Projektin näkyvimpiä ponnistuksia ovat olleet lähes kaikki Kruunuvuorenrannan nykyiset asukkaat tavoittaneet tervetuliaiskassitempaukset, jotka on toteutettu yhteistyökumppaneiden kanssa. Tervetuliaiskassissa on viety joka ovelle tuore leipä ja nippu alueen toimijoiden esitteitä. Kassitempaukset ovat selvästi ilahduttaneet asukkaita ja olleet positiivisen keskustelun aiheena myös sosiaalisessa mediassa. Seurakuntaa on kiiteltu arjen keskelle tulemisesta ja raikkaasta tavasta toimia. Näin ollen uusien asukkaiden ensikosketus seurakuntaan on ollut myönteinen.

Seurakunta on samalla kutsunut uudet asukkaat ilmaiselle brunssille Laajasalon kirkolle. Projektin aikana tervetuliaiskasseja ja brunssikutsuja on jaettu yhteensä noin 2 000 talouteen. Kutsubrunssille osallistuneet ovat kiittäneet mahdollisuudesta saada tavata kirkolle tullessaan omia naapureitaan.

Yhteistyön tiivistyminen monien paikallisten toimijoiden kesken on myös ehdottomasti lisännyt yhteisöllisyyden rakentumista alueella. Myös kaupungin toimijat ovat panneet tämän merkille. Yhteistyössä ovat projektin aikana olleet Itä-Helsingin kaupungin Kruunuvuorenranta-hankkeesta projektijohtaja Pirjo Sirén, projekti-insinööri Mikko Ahola ja valoarkkitehti Marjut Kauppinen.

Kassitempaukset ovat herättäneet kiinnostusta myös muissa seurakunnissa. Malmin seurakunta otti yhteyttä projektityöntekijään keväällä 2018 ja tahtoo toteuttaa tempauksen Viikinmäessä. Mikaelin seurakunnassa se on jo toteutettu projektista saadun mallin mukaan. Hyvä käytäntö on levinnyt myös Roihuvuoren seurakunnan sisällä, sillä Roihuvuoren puolen työntekijät ovat jakaneet tervetuliaiskasseja omalla alueellaan.

Ole hyvä – keikka-apu ikäihmisille

Seurakunta aloitti yhdessä Helsingin kaupungin palvelukeskus Rudolfin ja SPR Laajasalon kanssa yhteistyössä diakonisen keikka-avun ikäihmisille, Ole hyvä -palvelun. Käytännössä se tarkoittaa esimerkiksi saat-

toapua lääkäriin tai kaupassa käyntiin, tukea ulkoiluun, juttuseuraa tai apua arjen askareissa, kuten verhojen ripustamista.

Ole hyvä -palvelusta on pyritty luomaan tunnettu brändi alueella. Brändäystä varten kilpailutettiin kolme graafikkoa, joista Jani Käsmä valittiin luomaan keikka-avun visuaalinen ilme. Seurakunta otatti useita valokuvia palvelun markkinointia varten ja linjasi, mitä kuvilla viestitään: vapaaehtoisen ja ikäihmisen molemminpuolista iloa, vuorovaikutusta ja paikallisuutta. Kuvat otti laajasalolainen vapaaehtoinen harrastajakuvaaja sekä yksi keikka-avun oma vapaaehtoinen, ammattikuvaaja. Keikka-apu tarjoaa vapaaehtoisille löytää itselle sopiva osallisuuden paikka omalla alueella ja samalla auttaa konkreettisesti muita asukkaita.

Roihuvuoren seurakunta otti pilottiseurakuntana käyttöön HelsinkiMission Clara-nettityökalun Ole hyvä -palvelun auttamiskeikkojen välittämiseen ja organisointiin. Seurakunta maksaa siitä pientä vuokraa. Clara palvelee hyvin tehtävässään. HelsinkiMissio myös antaa projektityöntekijälle kollegiaalista tukea toiminnan pyörittämisessä.

Vapaaehtoisia koulutetaan pari kertaa vuodessa. Heitä haetaan avoimella haulla, lähinnä Facebook-mainonnalla, lehti-ilmoituksin sekä kertomalla palvelusta eri tapahtumissa. Kaikki vapaaehtoiset haastatellaan ennen koulutusta, jossa arvioidaan heidän soveltuvuuttaan tehtäviin. Käytäntö on osoittautunut tärkeäksi. Sopivan haastattelurungon laatimiseen on saatu apua HelsinkiMissiolta. Mukaan tulevat vapaaehtoiset koulutetaan tehtävään yhdessä SPR Laajasalon ja Rudolfin palvelukeskuksen kanssa. Heille järjestetään myös virkistystä, täydennyskoulutusta (esim. opastusta pyörätuolin käytössä ja muistinsairaana kanssa toimimisessa) sekä ryhmätyönohjausta. Palvelu tavoittaa sellaisia vapaaehtoisia ja asiakkaita, joilla ei välttämättä ole vahvoja siteitä seurakuntaan, jos ollenkaan. Jotkut kuuluvat toiseen kirkko- tai uskontokuntaan. Myös uskonottomia on osallistunut koulutuksiin. Vapaaehtoisiksi haetaan myös melko paljon nuoria aikuisia. Palvelu on tältä osin murta-massa tiettyjä ennakkoluuloja kirkkoa kohtaan.

Vuoden 2018 alussa otettiin käyttöön palvelun oma sähköpostiosoite. Sinne tulee jonkin verran kyselyitä omaisilta, jotka pohtivat avun hake-mista vanhemmilleen, mutta pääasiassa se palvelee viestintäkanavana vapaaehtoisten suuntaan. He kirjoittavat lyhyitä raportteja keikoista ja tuovat koordinaattoreille tiedoksi asiakasta koskevaa olennaista tietoa (jos tapahtuu jotain tai tulee notkahdus asiakkaan terveydessä). Samalla voidaan seurata vapaaehtoisten kokemuksia keikoista.

Keikkojen lukumäärä on kasvanut toiminnan tultua alueella tutummaksi. Vuonna 2018 toteutui noin 120 keikkaa ja vuonna 2019 keikkoja oli marraskuun loppuun mennessä tehty n. 170. Alun perin tarkoitus oli laajentaa palvelu tukemaan myös nuoria perheitä kevään 2019 aikana. Tärkeä yhteistyökumppani SPR kuitenkin vetäytyi laajentamisesta työntekijäresurssipulan takia. Samaan aikaan vaihtui seurakunnan projekti-työntekijä, joten laajentumista päätettiin siirtää.

Martinpäivän tapahtuma marraskuussa

Projektin yhtenä päätavoitteena on ollut luoda uudelle asuinalueelle yhteisöllinen Martinpäivän tapahtuma, joka järjestettäisiin vuosittain seurakunnan koordinoimana, verkostojen välisenä yhteistyönä. Tärkeänä yhteistyökumppanina on alueella hyvin tunnettu Laajasalon Huvilateatteri sekä ravintola Stansvik. Kahtena ensimmäisenä vuonna Martinpäivä valokulkueineen ja Pyhän Martin legendoineen kokosi yhteensä noin 250 osallistujaa, mutta kolmantena vuonna osallistujamäärä laski noin 120:een. Järjestäjät ovat nyt päättäneet uudistaa tapahtumaa ja sisällyttää kuhunkin vuoteen jonkin yllätyksellisen elementin. Martinpäivän vietossa on liittynyt Kruunuvuorenrannan uuden asuinalueen kaupunginosaprofiiliin valon kaupunginosana. Kruunuvuorenrannan valoarkkitehti Marjut Kauppinen on tuonut tilaisuuteen Helsingin kaupungin tervehdyksen sekä esitellyt Kruunuvuorenrannan jo toteutuneita valotaideteoksia.

Asukaskyselyt

Vuonna 2018 toteutettiin asukaskysely palvelumuotoilun hengessä. Niiden tarkoitus oli selvittää a) millaista toimintaa kruunuvuorenrantalaiset toivovat alueelle ja b) minkälaista tukea nuoret perheet tarvitsevat (keikka-avun laajeneminen). Seurakunta teetti kymmenen syvähaastattelua sekä kaksi paperikyselyä. Haastateltavat löytyivät seurakunnan saaristoristeilyllä, jonne kutsutaan joka syksy kaikki edellisvuoden aikana alueelle muuttaneet jäsenet. Joukossa on paljon kruunuvuorenrantalaisia. Syvähaastattelut kestivät 45–90 minuuttia. Haastatteluissa pyrittiin kartoittamaan ihmisten arkea ja etsimään sitä kautta tarpeita tai toiveita, joihin voitaisiin toiminnallisesti vastata. Kysymykset eivät olleet johdatteluvia, vaan haastatteluissa keskityttiin kuuntelemiseen. Haastateltaville myös näytettiin toiminnallisia kuvia ja pyydettiin heitä arvioimaan niiden kiinnostavuutta ja relevanssia oman arjen näkökulmasta.

Ensimmäinen paperikysely kerättiin uusilta asukkailta huhtikuussa 2018 vastaperustetun Kruunuvuorenranta ry:n kokouksessa, jossa projektityöntekijä oli esittelemässä projektia hallitukselle. Toinen kysely kerättiin tervetuliaiskassitempauksen yhteydessä järjestetyllä brunssilla. Paperikyselyihin vastasi yhteensä vajaa 60 henkeä. Tuloksista kävi ilmi, että monille luonnon läheisyys on syy muuttaa alueelle. Esiin nousi myös liikunta, kädentaidot, paikallistuntemus ja luennot. Tältä pohjalta on aloitettu sauvakävelyt viikoittain Kruunuvuorenrannassa ja Laajasalo–Degerö seura on järjestänyt alueella ns. kulttuurikävelyitä.

Metropolian ammattikorkeakoulun geronomiopiskelija suoritti kuukauden pituisen harjoittelun seurakunnassamme. Lisäksi hän työsti opinäytetyötä Kruunuvuorenrannan ikäihmisten tarpeista ja toiveista yhdessä opiskelijatoverinsa kanssa, joka teki oman harjoittelunsa Rudolfin palvelukeskuksessa. Se kartoitti palvelumuotoilun keinoin ja haastattelin Kruunuvuorenrannan ikäihmisten tarpeita mm. yhdessä toteuttamamme keikka-apuun liittyen. Työn tulokset hyödyttävät suoraan projektiamme, erityisesti Ole hyvä -palvelua. Opinäytetyön tulokset olivat hyvin samansuuntaisia kuin projektityöntekijän tekemien haastattelujen.

Yhteiskehittely

Diakoniaprojekti on herättänyt laajalti huomiota seurakuntamme alueella. Kaikki isot alueelliset toimijat mukaan lukien Helsingin kaupunki ovat ilmaissut halunsa lähteä mukaan yhteistyöhön kanssamme. Esimerkiksi Helsingin kaupungin Kruunuvuorenrannan projektijohtajat ovat tukeneet vahvasti ehdotuksiamme koskien Kruunuvuorenrannan alueen yhteisöllisiä tiloja ja niiden käyttösuunnitelmia mm. yhteisöpajatyöskentelyn osana.

Keväällä 2019 käynnistettiin Kruunuvuorenrannassa suunnittelu yhdessä asukkaiden ja alueen toimijoiden kanssa toiminnan aloittamisesta alueella. Seurakunta oli koollekutsujana yhdessä Rudolfin palvelukeskuksen, Laajasalo–Degerö Seuran ja Kruunuvuorenranta ry:n kanssa järjestettyyn yhteiskehittelypäivään. Se toteutettiin Borgströminmäen asukastilassa. Seurakunta oli ensimmäinen, joka pääsi uuteen asukastilaan ja oli merkittävää, ettemme kokoontuneet kirkolla vaan alueella. Päivä koettiin hyvänä ja tarpeellisena. Osaltaan tämä päivä oli avoimena ovia siihen, että syksyn neuvotteluissa seurakunta sai luvan käyttää Kruunuparkki 5 asukastilaa. Siellä järjestetään joulukuussa ensimmäinen Laulaen kohti joulua -tapahtuma. Olemme saaneet myös luvan tiedottaa omista tapahtumistamme Kruunuvuorenrannan Palvelut Oy:n ylläpitämän Kruunuverkon kautta, joka tavoittaa käytännössä kaikki kruunuvuorelaiset.

Helsingin kaupunki on ilmaissut tyytyväisyytensä siihen, että uuden asuinalueen sisältä nousee oma-aloitteisesti yhteisölle hyvää tekeviä hankkeita, jotka ovat linjassa kaupungin tavoitteiden kanssa (vrt. kaupungin näyttävä Ole hyvä -kampanja, joka onneksi eroaa visuaaliselta ilmeeltään ja brändiltään niin paljon meistä, ettei sekaantumiseen vaa- ra ole). Kaupunki tukee vahvasti Kruunuvuorenranta-projektia, mikä ilmenee läsnäolona tapahtumissa, kutsuna asukasiloihin esittelemään projektia (joissa muut toimijat ovat lähinnä kaupungin omia yksiköitä) ja tapahtumatiedotukseen osallistumisena.

Projektin jälkihoito

Luovutus toimintayksiköille

Koska projektityöntekijä jää seurakuntaan, myös kaikki projektiin liittyvä tieto ja kontaktit jäävät seurakunnan käyttöön. Myös Laajasalon seurakunnan tiimi on ollut koko projektin ajan kiinteästi mukana eri toiminnoissa ja tietoinen sen sisällöstä. Projektia on ohjannut aktiivinen ohjausryhmä ja ns. työrukkasena toiminut Kruunuryhmä. Ne on koostuneet aktiivisista ihmisistä, jotka haluavat olla mukana kehittämässä Kruunuvuorenrannan toimintaa projektin päätyttyäkin.

Avoimet kysymykset ja muu jälkihoito

Seurakunnan työntekijätilanne elää projektin loppuvaiheessa paljon. Siksi avoimena kysymyksenä on, kuka kassitempauksista ja Martinpäivän koordinoinnista vastaa jatkossa. Tehtävänä on myös edelleen seurata alueelle jo muuttaneen ja sinne pian muuttavan väestön demografista rakennetta yhteistyössä kaupungin viranomaisten kanssa. Alustavaa keskustelua on käyty yhteisökanttoriopiskelijan kanssa, että mahdollisesti hän voisi ottaa koppia Martinpäivän tapahtumasta liittyen osa-

na opiskelujen käytännön harjoittelua. Kassitempauksen jatko, samoin kuin yhteyksien aktiivinen ylläpito yhteistyökumppaneihin on auki. Vuoden 2018 lopussa päätettiin avata haku diakonian virkaan, johon valittu henkilö toimisi projektityöntekijänä huhtikuun 2019 alusta vuoden loppuun. Näin keikka-apu on jo silloin sovittu vakiinnutettavaksi osaksi diakoniatyötä. Keikka-avussa tilastoidaan keskeisiä faktoreita, kuten kontaktien lukumäärä, sekä arvioidaan niiden laatua ja vaikuttavuutta. Tämän avulla keikka-avun kehittymistä on helppo seurata.

Ideoita jatkokehitykselle

Vuoden 2019 aikana on aloitettu erilaista toimintaa Kruunuvuorenrannassa verkostomaisella otteella. Syksyllä seurakunta kutsui yhdessä Rudolfin palvelukeskuksen kanssa kokoukseen Laajasalo-Degerö Seuran, Kruunuvuorenranta ry:n ja Kalliolan settlementti ry / Kalliolan kansalaisopiston yhdessä Kruunuvuorenrannan asukastoimikunnan edustajan kanssa. Kokous pidettiin Kruunuparkki 5 tiloissa, joka on yksi kruunuvuorelaisten yhteisistä asukastiloista. Toimintaa ohjaavat asukaskyselyjen tulokset. Rudolf on järjestänyt asahia viisi kertaa ja Kalliolan kansalaisopisto digi-neuvontaa asukastiloissa syksyn aikana. Seurakunnan Lauaen kohti joulua -tapahtuma on vielä tulossa. Järjestetyt tapahtumat pohjautuvat asukaskyselyjen tuloksiin; tämän tyyppistä toimintaa alueelle toivotaan. Tuloksista on pääteltävissä, että myös seurakunnan omalle toiminnalle, kuten hartauksille, iltamessuille ja musiikkitilaisuuksille on kysyntää, joskin niiden muotoja tulee päivittää. Toimintaa lähdetään suunnittelemaan yhdessä asukkaiden ja alueen toimijoiden kanssa. Asukkaat on tarkoitus ottaa mukaan tekijöiksi alusta asti. Näin saadaan projektin tavoitteiden mukaisesti asukkaat aktiivisesti mukaan rakentamaan omaa yhteisöään ja samalla luodaan olemisen ja toiminnan paikkoja niille, joilla ei ole halua tai mahdollisuutta toimia järjestäjinä.

Syksyn aikana on käyty neuvotteluja tilojen käytöstä Kruunuvuorenrannassa Helsingin kaupungin, taloyhtiöiden sekä yhteisiä asukastiloja hallinnoivan Kruunuvuorenrannan Palvelu Oy:n kanssa. Hienoa on, että seurakunta voi käyttää asukastiloja omien tilaisuuksien järjestämiseen ja Kruunuvuorenrannan Palvelu Oy tiedottaa tilaisuuksista omissa kanavissaan.

Pitkän tähtäimen hyödyt

Projektin vaikutus jatkuu seurakunnassa osittain siksi, että projektityöntekijä on seurakunnassa virassa (diakoniatyöntekijä) ja projektista saatu tietotaito jää taloon. Seurakuntaan on tullut osaamista ja rohkeutta aloittaa uutta innovatiivisella otteella. Seurakunta on ollut proaktiivinen luodessaan yhteyksiä eri toimijoiden kanssa ja kesken. Kokoavan toimijan roolia on arvostettu ja se on otettu myönteisesti vastaan. Seurakunta toivottaa saaren uudet asukkaat omalla aktiivisella toiminnallaan tervetulleiksi ja edistää heidän kotoutumistaan alueelle. Tämä on noteerattu laajasti. Se, että jokainen uusi asukas saa ovelle kassin, josta löytyy infopaketti siitä, mitä kaikkea alueella tapahtuu ja mihin voi mennä mukaan, tarjoaa mahdollisuuden osallisuuteen eikä tietoa tarvitse omatoimisesti etsiä. Tässä yhteistyön tekeminen on välttämätöntä. Samalla se luo kuvan seurakunnasta ihmisläheisenä ja aktiivisena yhteisönä. Keik-

ka-avun kautta moni ihminen saa avun ja joskus asiakastilanteissa tunnistetaan tarve tapaamiselle diakoniatyöntekijän kanssa, esimerkiksi taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Tässä mielessä Ole hyvä -palvelu toimii myös eräänlaisena etsivänä vanhustyönä. Yhteiskehittely puolestaan lisää toimintaa suoraan alueelle, myös seurakunnan omia tilaisuuksia. Tämä luultavasti lisää seurakunnan tunnettuutta ja laskee osallistumiskynnystä kirkon tilaisuuksiin.

Seurakunta on projektin myötä saavuttanut yhä enemmän myönteistä mainetta yhteistyökumppaneiden ja asukkaiden silmissä ja luultavasti hyvä maine heijastuu seurakuntaan eri tavoin pitkällä juoksulla, kuten jäsenkehitykseen tai toimintaan osallistuvien määrissä.

Alueen mahdollisiin ongelmiin on helpompi puuttua tulevaisuudessa, kun suhteet yhteistyökumppaneihin ja moniin asukkaisiin ovat vahvat. Esim. jos ”nuoriso-ongelma” joskus räjähtää käsiin, kuten on pelätty, voi kutsua porukat koolle ja miettiä yhdessä ratkaisua. Tai mitä tahansa muuta asiaa. Kirkkoa on luonteva muiden pyytää tasaveroiseksi yhteistyökumppaniksi omiin hankkeisiin – seurakunnan asema alueella on kasvanut.

Liitteet

11 Liite 6. Kruunuvuorenranta loppuraportti 2019-12-11

